

Stanowisko Dobrostan królików w UE

6 października 2023 r.

Wstęp

W związku ze zbliżającym się przeglądem przepisów w zakresie dobrostanu zwierząt, Copa i Cogeca chciałyby przedstawić swoje poglądy na temat różnych kwestii, których przepisy te będą dotyczyć¹. Naszym celem jest przygotowanie sektora na przyszłe wyzwania, jednocześnie wnosząc wkład w prace europejskich instytucji jako podmioty zarządzające ryzykiem, w momencie opracowywania rozporządzeń. Niniejszy dokument dotyczy wyłącznie dobrostanu królików, mimo że dobrze byłoby odnieść się również do innych technicznych i gospodarczych aspektów dotyczących sektora.

Europejski sektor królików przetrwał kilka kryzysów w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. Poważnie wpłynęły one na produkcję, przez co sektor zniknął w niektórych państwach członkowskich. Trudna sytuacja na rynku królików negatywnie wpływa na wyniki finansowe gospodarstw². Sektor już doświadczył znacznego spadku liczby gospodarstw hodowlanych królików w krajach będących ich największymi producentami. Ponadto, dochodzi do coraz większej koncentracji ze względu na zamykanie mniejszych przedsiębiorstw. Znaczący spadek konsumpcji mięsa króliczego wraz z sezonowym charakterem popytu, a także nieuchronne zmiany w ustawodawstwie pogłębiają niepewną sytuację. Nie ulega wątpliwości, że sektor, pozbawiony finansowania publicznego ukierunkowanego na polepszenie systemów chowu oraz zarządzania w zakresie zdrowia i hodowli, będzie w dalszym ciągu zagrożony.

¹ Nowy pakiet dobrostanu zwierząt, a mianowicie przepisy dotyczące dobrostanu w gospodarstwie, zobowiązanie Komisji Europejskiej do wycofania klatek z hodowli zwierząt oraz przepisy dotyczące dobrostanu zwierząt podczas transportu oraz w momencie uboju. Dokument ten nie dotyczy dobrostanu w momencie uboju oraz oznaczania informacji na temat dobrostanu zwierząt na etykietach. Zob. stanowisko Copa-Cogeca dotyczące oznaczania informacji na temat dobrostanu zwierząt: AHW(23)02987

² Bertazzoli A., Ghelfi R. (2005). Creazione del valore nella filiera cunicola. Giornate di Coniglicoltura ASIC 2005, p. 17-20.

Charakterystyka sektora i jego rola w gospodarce wiejskiej

Sektor królików odgrywa ważną rolę w rozwoju gospodarki wiejskiej, mimo tego, że ogranicza się do konkretnych regionów oraz tradycji kulturowych Europy. Przyczynia się do tworzenia miejsc pracy na obszarach wiejskich w Europie, a zwłaszcza w wioskach liczących sobie mniej niż 2000 mieszkańców. Co więcej wiele kobiet znajduje zatrudnienie w sektorze, gdyż stanowią one 50% zatrudnionej w nim siły roboczej.

Ponadto, spółdzielnie odgrywają ważną rolę w sektorze królików. Pozwalają mniejszym producentom wspólnie zarządzać dostawą oraz przeprowadzać inwestycje w zakresie zrównoważoności, zdrowia oraz dobrostanu, a także ubojni. Celem jest zapewnienie, aby wszyscy członkowie spółdzielni czerpali korzyści z wartości dodanej swoich produktów.

Musimy pamiętać, że wpływ nowych przepisów nie ograniczy się tylko do działalności gospodarczej w sektorze hodowli (np. utrzymania gospodarstw, ubojni, zakładów produkcji paszy), lecz dotknie również lokalne przedsiębiorstwa. Należy uwzględnić wszystkie trzy filary zrównoważoności - środowiskowy, społeczny i gospodarczy - by zapewnić przetrwanie sektora, powstrzymać spadek produkcji lub przeniesienie jej do państw trzecich, gdzie obowiązują niższe normy.

Gwoli zachowania spójności z celami w zakresie zrównoważoności należy zwrócić uwagę, że w sektorze królików pewne kwestie dotyczące dobrostanu zwierząt mogą być sprzeczne z aspektami związanymi ze zdrowiem. Utrzymanie dobrych warunków zdrowia i dobrostanu zwierząt w Europie oraz zapewnienie konkurencyjności sektora hodowli zwierząt leży w interesie całego społeczeństwa. Rolnicy odgrywają kluczową rolę w monitorowaniu zdrowia swoich zwierząt oraz wiedzą, kiedy i jakie działania należy podjąć.

To, jak obywatele postrzegają dobrostan zwierząt nie zawsze współgra z jego naukową definicją. Wyobrażenia te czasem prowadzą do przyjmowania różnych przepisów, w których brakuje praktycznych rozwiązań i które zakłócają równowagę między inwestycjami w dobrostan zwierząt i ich wynikami ekonomicznymi. Koszty często nie są rekompensowane przez rynek. Mimo że konsumenci wymagają większego dobrostanu zwierząt, obecny poziom inflacji nie pozwala im na dokonywanie takich wyborów.

Podkreślamy, że europejski sektor mięsa króliczego jest zawsze chętny do poprawy standardów dobrostanu zwierząt. Jednakże należy zapewnić,

że ustawodawstwo dotyczące dobrostanu zwierząt będzie oparte na dowodach naukowych, a nie ideologii. Należy sprawdzić każde rozwiązanie w warunkach rzeczywistych, aby upewnić się, że rolnicy nie narażą innych aspektów zrównoważoności czy dobrostanu zwierząt, dostosowując swoje gospodarstwa. To dlatego dla sektora niezbędne jest ciągłe szkolenie na różnych etapach transformacji. Ponadto należy zwrócić uwagę na dokonany rozwój sektora królików. W ostatnich latach sektor poczynił znaczne postępy jeśli chodzi o wykorzystanie antybiotyków, które są stosowane w sposób coraz bardziej zrównoważony. Branża doprowadziła do tego regularnie wykorzystując system zarządzania „all in, all out” jako fundamentalne narzędzie bioasekuracji. Copa i Cogeca wzywają Komisję Europejską oraz Parlament Europejski do wdrożenia tej wizji podczas przeglądu przepisów dobrostanu zwierząt, gwarantując zdrowie i dobrostan³.

Dobrostan w gospodarstwie

Obecne praktyki w zakresie gęstości obsady pozwalają producentom na osiągnięcie stosownych kosztów produkcji, odpowiednio wykorzystując paszę, co przekłada się na utrzymanie konkurencyjności gospodarstw. Potencjalne zmiany gęstości obsady będą miały konsekwencje wykraczające poza koszty spowodowane jakąkolwiek zmianą systemu chowu.

Kluczowymi aspektami dla utrzymania dobrych praktyk dobrostanu w fermach są warunki zdrowia i higieny w hodowli królików. Chów królików na ściółce może być szkodliwy, powodując trzykrotne czy pięciokrotne zwiększenie wskaźnika umieralności z uwagi na zalegające odchody i mocz. Prowadzi to do rozwoju kokcydiozy, kolibakteriozy i, w następstwie, obniżenia odporności populacji gospodarstwa, co ułatwia rozprzestrzenianie się wielu chorób zakaźnych. Dowody naukowe ukazują, że podłoże musi zostać przygotowane w taki sposób, aby oddzielić zwierzęta od ich odchodów. Nie można utrzymywać królików na ziemi. Preferują podłogi rusztowe od głębokiej ściółki^{4,5}.

Systemy chowu

Sektor pragnie przeanalizować inicjatywę mającą na celu poprawę systemów chowu królików. Jednakże w przypadku tuczenia, drastyczna zmiana systemu chowu wymagałaby przeprowadzenia dużych inwestycji. Należy również uwzględnić możliwy spadek rentowności nowego modelu produkcji, a także możliwe konsekwencje dla dobrostanu pracowników i zwierząt.

3 W większości wyspecjalizowanych gospodarstw, klatki mają przeważnie „podwójne przeznaczenie” [...]. Na fermach, które wykorzystują te klatki, królice po odsadzeniu są przenoszone do czystej i zdezynfekowanej zagrody, a króliczeta mogą pozostać w tej samej klatce, w której się urodziły, aż do uboju. Pozwala to na zastosowanie podejścia „all-in, all-out”, a także wyczyszczenia i dezynfekcji na kolejny cykl reprodukcyjny.” (2021 EURCAW-Poultry-SFA).

4 Matics, Z., et al. (2003). Examination of free choice of rabbits among different cage-floors. *Agriculturae Conspectus Scientificus*, 68(4), 265-268. Orova, Z., et al. (2004, September). Free choice of growing rabbits between deep litter and wire net floor in pens. In *Proceedings of the 8th World Rabbit Congress*, Puebla, Mexico (pp. 7-10).

5 EFSA AHAW Panel (2020) - Scientific opinion on the health and welfare of rabbit farmed in different production system

Dobrostan podczas transportu

Do tej pory badania naukowe wykazały, że podczas cyklu rozrodczego niemożliwe jest utrzymywanie rozplodowych samic w grupie, z uwagi na ich agresywne zachowania. Jesteśmy przekonani, że jakakolwiek zmiana w tym aspekcie pogorszy dobrostan w zakresie rozrodu i potomstwa⁶.

Uważamy, że osoby oceniające ryzyko powinny kierować się zrównoważonym i naukowym podejściem opartym na danych oraz doświadczeniach przeprowadzonych w gospodarstwach, tak, aby osoby zarządzające ryzykiem przyjęły rozwiązania dotyczące konkretnych gatunków. Tylko w ten sposób można ocenić potrzeby zwierząt na różnych etapach produkcji.

Negatywne przykłady: Przypadek Niemiec

Wdrożenie zbyt skrajnych środków lub bez wystarczającego okresu przejściowego może wywołać nieodwracalne szkody. Niemiecka ustawa o przetrzymywaniu królików, przyjęta w 2014 r., wprowadziła dwustopniowy okres przejściowy:

Etap 1: Pięć lat dla wszystkich systemów hodowlanych.

Etap 2: Systemy z ponad 4000 cm² na rozplodową krolicę mogą skorzystać z dziesięcioletniego okresu przejściowego.

Rezultat: Liczba gospodarstw hodowlanych królika drastycznie spadła - w 2014 r. działało 60 gospodarstw towarowych, a w 2022 r. pozostało jedynie 15 hodowców. Spodziewamy się, że pod koniec okresu przejściowego (2024) nie zostanie więcej niż 10 hodowców.

Zgłębienie alternatywnych systemów chowu może poprawić dobrostan zwierząt sektora, ale na pewnych etapach produkcji te wysiłki mogą powodować stres i choroby u zwierząt.

Z tego względu wzywamy ustawodawców, aby nie wyznaczali jednego typu zarządzania pomieszczeniami do reprodukcji, jako że obecnie nie istnieje wystarczająco dużo badań, które wspierałyby jeden określony optymalny i częściowy system grupowania zwierząt. Z zadowoleniem przyjmujemy podejście ukierunkowane na poprawę aspektu środowiskowego pomieszczeń oraz rozwoju behawioralnego zwierząt. Jednakże należy zawsze mieć na uwadze zasadę ostrożności i nie wprowadzać do pomieszczeń elementów, które mogą stanowić ryzyko dla warunków higieny zwierząt.

Handel

Należy zapewnić spójność z innymi politykami UE, takimi jak Zielony Ład i jego strategię. Handel będzie musiał opierać się na wyważonych, sprawiedliwych i przejrzystych zasadach, by nie doszło do zakłóceń konkurencji. Z zasady produkty przywożone do UE muszą spełniać te same wymagania co produkty wytwarzane w Unii, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa żywności. Odpowiednio, należy przeprowadzać surowsze kontrole importowanego mięsa.

Koniecznością jest stosowanie takich samych wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt w przypadku produktów importowanych.

⁶ Pérez-Fuentes S, et al. Effect of different housing systems (single and group penning) on the health and welfare of commercial female rabbits. *Animal*. 2020 Jun;14(6):1270-1277. doi: 10.1017/S1751731119003379.

Szendrő, ZS., et al L. 2019. A review of recent research outcomes on the housing of farmed domestic rabbits: reproducing does. *World Rabbit Science*, Volume 27, Issue 1, pp. 1-14.

W przeciwnym razie, wystąpi sytuacja podobna do tej dotyczącej kur niosek, gdzie sprzedano konwencjonalne klatki (zakazane w UE) do sąsiadujących krajów spoza UE, które obecnie eksportują produkty do UE. Jest to jasny przykład nieuczciwej konkurencji oraz dowód na to, że ciężko jest osiągnąć wzajemność w handlu w praktyce.

Ponadto, z uwagi na większe restrykcje oraz standardy produkcji wynikające z ustawodawstwa unijnego, istnieje ryzyko, że operatorzy zamkną swoje zakłady i przeniosą się poza Europę, aby w dalszym ciągu dostarczać produkty na rynek. Należy wziąć to pod uwagę podczas opracowania nowych przepisów, aby ograniczyć tę tendencję.

Podsumowanie

Podsumowując, każdej zmianie w ustawodawstwie, która niesie ze sobą koszty dla rolników powinna towarzyszyć ocena skutków oraz odpowiednie środki wsparcia finansowego, aby zrekompensować zmiany w strukturze oraz utratę rentowności. Kluczowe jest również zapewnienie odpowiedniego okresu przejściowego, aby uniknąć zamykania gospodarstw, a nawet utraty całego sektora.

Sektor hodowli królików może nie zawsze przyciąga prywatne przedsiębiorstwa, z uwagi na brak zwrotu z inwestycji, ale jest nadal powszechny w niektórych regionach UE i ma znaczący wkład w rolnictwo UE. Obecnie sektor ten, tak jak wiele sektorów hodowli zwierząt, jest wrażliwy wobec zmian (takich jak zmiany w zarządzaniu produkcją lub pojawiające się choroby wynikające z demedycyzacji), z uwagi na brak narzędzi zastępczych, aby sobie z nimi poradzić.

Usprawnienia w zakresie dobrostanu zwierząt nie mogą podważyć rentowności całego sektora, aby mięso królicze w dalszym ciągu było przystępne cenowo.

copa*cogeca

european farmers

european agri-cooperatives

61, Rue de Trèves
B - 1040 Bruxelles

Telephone 00 32 (0) 2 287 27 11
Telefax 00 32 (0) 2 287 27 00

www.copa-cogeca.eu

Copa i Cogeca to zjednoczony głos rolników i spółdzielni rolniczych w UE.

Wspólnie zapewniają, że rolnictwo UE jest zrównoważone, innowacyjne i konkurencyjne, gwarantując bezpieczeństwo żywnościowe pół miliarda ludzi w całej Europie. Copa reprezentuje ponad 22 miliony rolników i ich rodzin, podczas gdy Cogeca reprezentuje interesy 22 000 spółdzielni rolniczych. Mają 66 organizacji członkowskich z państw członkowskich UE.